

הפורה בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ג' תשרי תשפ"ב | דף היומי בבלי: ביצה ט | דף הכולל: 0.
דף היומי בהלכה: מסימן תרל"ט סעיף ז' עד משנה ברורה ס"ק מ"ח (בסעיף ח').
מוסר: זכור למרים - מתחילת פרק כ"ב עד "ועל כן כשם שאי אפשר".
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק יט 'והנה גמילות חסדים' עד 'ונחזור לענין השבת'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

ההפתעה שציפתה לנער הצעיר בתחנת הרכבת | ושבט עד ה' אלקיך: מצוות התשובה – הלכה למעשה
| אף אחד לא האמין שזה יכול לקרות: הפושע המפורסם יצא זכאי במשפט | 2228

עשרת ימי תשובה

האם בוודאי חייבים דמעות? והאם ניתן להתוודות תוך כדי הליכה

הכל על מצוות התשובה בפועל

וחוטא פעמים רבות (כנעשה לו כהיתר) - "ראשית תשובת האיש הזה לעזוב דרכו ומחשבתו הרעה ולהסכים לקבל עליו לבל יוסיף לחטוא, ואז יוכל לעבור אל החרטה והקבלה לעתיד ואל הווידוי כנאמר "יעזוב רשע וגו" שלא יהא כטובל ושרץ בידו...

מי אשר חטא על דרך מקרה, כי נתחזקה עליו תאוותו וגבר יצרו ונפל לפי שעה, ראשית תשובתו החרטה, ולשים יגון בליבו על חטאתו... כנאמר "ומודה (מכיר בחטא) ועוזב, ירוחם" (משלי כח,ג), הזכיר תחילה "ומודה" עם החרטה והווידוי, ואח"כ "ועוזב".

ב. עזיבת החטא והחרטה: לימדנו הנביא ישעיהו בפרק נה, ז: "יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ד' וירחמהו". יש לעזוב המסלול ודרך החטא, כדברי דוד המלך ע"ה: "אשר בדרך חטאים לא עמד" (תהלים א), וכנאמר בתפילה: "דרך תשובה הורית". כשם שבחולי הגוף ר"ל יש לחשוף ולמצוא את הגורמים והסיבות לחולי ורק אז אפשרי בס"ד להירפא, כן הוא בחולי הנפש. וצריך לקיים 'באנו באש ובמים' - אש התלהבות

הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

כשם שהמפריש חלה והמניח תפילין, העושה קידוש, קובע מזוזה והרוצה לברך ברכה, ודאי צריך ללמוד ולדעת איך וכיצד יש לעשות את הדבר, הוא הדין בוודאי למצות התשובה. יש לברר מהו וידוי, וכיצד נעשה? האם בשיבה או בהליכה? האם אפשרי בכתובה? האם חייבים דמעות? וכמה? והאם חייבים להכות על הלב? ומה דין איטר יד?

מלמדנו הרמב"ם בהלכות תשובה פרק ב הלכה ב: "מה היא התשובה? שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשה עוד, שנאמר: "יעזוב רשע דרכו" (ישעי' נה, ז) וכן יתנחם על שעבר, עד שיעיד עליו יודע התעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, וצריך להתוודות בשפתיו ולומר עניינות אלו שגמר בלבו".

א. מהו סדר הדברים? האם חייבים דווקא חרטה ועזיבת החטא תחילה? ורק אח"כ וידוי וקבלה לעתיד?

כתב רבנו יונה בעיקר השני:

המתניצב על דרך לא טובה תמיד... ושונה באיולתו ושב

(שו"ע תר"ז, ג ומשנ"ב), אא"כ בזקן או חלוש (ברכי יוסף קלא).
ובכל אופן כשאומרים "אבל אנחנו ואבותינו חטאנו", שזהו עיקרו
של הוידוי, עפ"י הנאמר: "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה" -
אז חובה לעמוד.

אין צריך לפרט החטא, ואם מתוודה בלחש נכון לפרט (שו"ע
תרז, ב) שנאמר: "אשרי נשוי פשע כסוי חטאה" (תהילים ט"ז),
ואמר רבי יוחנן כי המתוודה על חטאיו האישיים בקול, נדמה
שאינו מתבייש, והמתבייש מוחלים לו מיד, שנאמר "מודה ועוזב
ירוחם". והיודע חטא פרטי שלו שאינו מופיע בנוסח הוידוי יפרטו
בלחש.

אין חובה להכות על הלב, אלא שכך נהגו, להזכיר לעצמו
שהלב חומד וכלי המעשה גומרים. ובוודאי לא יכה על לב חברו
(הגר"א דסלר זצ"ל).

בכי והתעוררות מלב חם ורותח, ויחד עם זאת, לבוא במי דעת,
בהתבוננות וחשבון נפש נוקב ויורד עד לתהומה של נפש (הרה"צ
ר' שלמה וולבה זצ"ל), ולקיים "תשובת טהרה" - כטובל במקווה
שטהרתו כשעולה אדם אחר, ושב ורפא לו, יצא אדם אחר...
כתינוק שנולד... בבחינת "לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון
חדש בקרבי".

ג. כללי עשיית הוידוי:

לפני אמירת הוידוי יש לכוון לקיים מצות עשה מן התורה
והתוודו את חטאתם אשר עשו, ואומרים הוידוי בכוונת הלב
ובמתינות (מנחת חינוך ססד, יסוד ושרש העבודה שער יא פ"ו,
מטא אפרים).

צריך להתוודות מעומד, שנאמר "ויעמדו ויתוודו על
חטאותיהם" (נחמיה ח). ולא ישען על דבר שאם יינטל ייפול

פרשת השבוע

לא, לא היה שם צעיף כתום... ההפתעה שציפתה לנוער הצעיר בתחנת הרכבת לאחר שלש שנים של היעדרות מביתו

אין לנו אבא אלא אתה...

נכנסתי לרכבת והתיישבתי על אחד המושבים. שקשוק
לגללים, צפירה, והרכבת החלה לנסוע. לאחר זמן מה צד את
תשומת ליבי הבחור שישב לצדי. לא, לא היה לו מראה מוזר
או שונה, אך משהו בהתנהגות שלו גרם לי להתבונן בו: בכל
פעם בה הרכבת עצרה, הוא התבונן החוצה בציפיה, כאילו נצמד
לחלון. הוא לא היה רגוע ולא שקע בשינה או בקריאת ספר כשאר
הנוסעים, הוא היה דרוך, כל תזווה גרמה לו להביט שוב ושוב
בחלון, כאילו חיכה למשהו -

הסתכלתי בו ומבט של תמיהה על פני. כנראה שהבחין במבטי
הבוחנים ופנה אלי: "אתה בטח לא מבין מדוע אני מתבונן בחלון",
שאל קבע. הנהנתי בראשי. הרגשתי קצת לא נוח מכך שנתפסתי
במבטי, אך ציפיתי לתשובתו.

"ובכן, אספר לך מה עבר עלי עד עתה, ואולי כך תבין" אמר,
ועיניו הפכו למהורהרות משהו.

"הנסיעה הזו, היא נסיעתי הראשונה לאחר 3 שנים בהם לא
נסעתי ואף לא יצאתי לרחובה של עיר. הייתי אסיר שלוש שנים
בבית הסוהר. מדוע, אתה שואל? ובכן, אני מגיע ממשפחה ענייה
ובאחד הימים, בהם הייתי זקוק לסכום של כסף בדחיפות, הלכתי
וגנבתי סכום כסף קטן על מנת שאוכל להשתמש בו. אני יודע
שעשיתי מעשה שלא ראוי לעשות, ואני מצטער על כך, אולם כאב
לי ביותר כאבו של אבי. השמועה התפשטה חיש מהר על דבר
הגניבה, אנשים באו וטרחו להודיע לאבי עד כמה בנו הוא גנב.

הרב בנימין בירנצוויץ

שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֶלְקִיךָ כִּי כְשֶׁלֶת בְּעוֹנֶךָ (הפסרה - יד, ב-ג)
"דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" - אלו עשרה ימים
שבין ראש השנה ליום הכיפורים. הקב"ה ממציא עצמו אלינו כדי
שנחזור בתשובה, הוא מציע את קרבתו אלינו כדי להגן עלינו
במשפט, היש סנגור גדול מהשופט העליון המציע את שירותי
הסנגוריה לעומדים במשפט?!

אבל יש לכך תנאי: "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'!" הראו
רצון לשינוי, והוא יגן עליכם בדין. הקב"ה, אב הרחמים, קרוב
אלינו בימים אלו, ורק אחרי שנראה לו שרצוננו להתקרב אליו
מתוך ידיעה שיש דין ויש דיין, יש משפט שבו כל אדם נשפט על
מעשיו, ועליו לתקן את מעשיו, וכאשר האדם יודע זאת, הרי רעד
ופחד עובר בבשרו, מי יאמר 'זיכיתי מעשי' או אז הקב"ה כבר
מזמין עצמו אליו לקבלו בתשובה שלמה.

הסיפור המרגש הבא, המסופר מפי עד ראייה שהיה נוכח
במקום, מלמד רבות עד כמה גדולה אהבתו של הקב"ה אלינו.
על אף שחוטאים אנו לפניו, וברגע בו מראים אנו סימני חרטה
ורצון אמיתי לחזור, זוהי כבר סיבה לפרץ של קירבה ואהבה מצד
הקב"ה לקבלנו.

וכך מספר אותו יהודי:

ביישו אותן, גרמו לו צער נורא.

לא ידעתי שהמעשה שעשיתי יגרום צער כה רב לאבי. בכל מקום אשר פנה הזכירו לו את דבר הגניבה. במשפט שנערך מיד לאחר מכן גזרו עלי 3 שנות מאסר. אבי לא ידע את נפשו מרוב כאב ובושה. עכשיו, לאחר שהשתחררתי מבית הסוהר, רציתי כל כך לחזור הביתה, לראות את אבא, להתחרט, לבקש סליחה, אבל... לא ידעתי אם יסכים לקבלני לאחר עגמת הנפש העצומה שגרמתי לו. החלטתי לכתוב לו מכתב.

כתבתי לו שאני, בנו, רוצה מאוד לחזור לראותו, ואני מצטער על הכל, אך אינני יודע אם חפץ הוא שאשוב הביתה. "לכן אבא", כך כתבתי, "יש לי בקשה יחידה: אם רוצה אתה שאשוב לביתך, אני מבקש שתתלה בתחנה צעיף כתום, כך אדע שקיבלת אותי ואני יכול לרדת בתחנה, כך אדע שאני יכול לחזור... אבל..." הרים אלי הבחור עיניים דומעות, "אם לא יהיה בתחנה צעיף כתום, אדע שאבא לא אבה לקבלני ועלי להמשיך הלאה ברכבת, לנסוע ליעד בלתי ידוע, ולא לחזור עוד לעולם..."

אתה מבין?" אמר לי "אני מסתכל בכל תחנה, בכל מקום, לראות אם יש צעיף כתום תלוי, אני מתבונן ומחפש, אולי אבא תלה את הצעיף בתחנה אחרת כדי לא להתבייש בי בעיירה שלו, ואולי אני צריך לרדת מוקדם יותר." והיכן באמת התחנה הקרובה לביתך?" שאלתי אותו.

"בעוד מספר תחנות", ענה הבחור, "ואם לא יהיה שם צעיף כתום, אמשיך הלאה בדרכי..." פלט בקול צרוד. עכשיו, לא רק הוא הביט בחלון. שנינו נצמדנו לשמשת הזכוכית, מביטים בכל תחנה, מחפשים סימן לצעיף, לצעיף הכתום.

"בעוד שתי תחנות - זו התחנה שליד הבית שלי", הוא לחש לי. ושנינו הבטנו בעיניים מצועפות דרך החלון. הרכבת עצרה בתחנה נוספת, נותרה עוד תחנה אחת. התחנה האחרונה! אחזנו בחלון כמבקשים לצאת דרכו, עתה, היינו שנינו מתוחים, מצפים, מחכים, מי יודע?.... הרכבת עצרה בתחנה לה חיכינו כל הדרך. הצעיר מביט לתוך מראה התחנה הנשקפת, כולו מבולבל... לא, לא היה שם צעיף כתום... הא מסתכל שוב ומשפשף את עיניו בתדהמה... לא היה שם צעיף כתום... היו שם עשרות צעיפים כתומים! כל התחנה הייתה מלאה בצעיפים מתנופפים ברוח. קוראים לבן לשוב הביתה. ואבא, אבא עמד שם מחכה, מצפה לבנו אהובו, ועל צווארו - צעיף כתום אבינו מלכנו אין לנו אבא אלא אתה!!!

הסיפור היומי

השמועות הלכו והתפשטו: פושע מסוכן מתהלך בחוצות קריה, עושה ככל העולה על רוחו כאילו אין דין ואין דיין. ואם לא די בזאת, הוא מוזמחה בינלאומי בבריחה, וכל מאמצי המשטרה לשים עליו את ידיה - עולים בתוהו...

על טענתו הנצחת של פושע מסתורי שהביאה לזיכוי, ועל שלושה אסירים בבית כלא חשוך עם תנאים מחפירים • כך נתכונן ליום הכיפורים הבעל"ט

באוויר פסגות צלול של חיי רוחניות נעלים. ביום הזה נכבס את כל חטאי העבר, נאפס את כל כתמי ההיסטוריה, ובתשובה מאהבה - נהפוך אותם לזכויות כבירות! "כי ביום הזה יכפר עליכם" - ויטהר את ליבנו לעבדו באמת!

לכן אנו פותחים את היום הזה מתוך התלהבות ושמחה, באמירת הברכה 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה'. בדמעות אושר והתרגשות גואה נברך את הברכה, המבטאת את שמחת ליבנו לנוכח הזכות הכבירה שרק אנו זכינו לה. אין עוד אומה בעולם, שמלכה נותן לה הזדמנות למחוק את כל חטאיה כלפיו ביממה אחת של תשובה ותחנונים. אנחנו זכינו, ועל כך אנו מודים! כי מי שמוחל וסולח לנו, אינו רק מלך, אלא גם אבא. ומול אבא - הכל נראה אחרת... לאבא יש רחמים מובנים על בנו, לבו מלא באהבה לבניו, ויהי מה. אהבתו האמתית אלינו, שוטפת

הלוא הוא אָבִיךָ קִנְךָ הוא עֶשֶׂךָ וְיִכְנְנֶךָ (דברים לב ו) הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א

עודנו שרויים תחת הרושם הכביר שהותירו בנו ימי ראש השנה, בהם עמדנו נרגשים בתפילות הנשגבות של היום, והתחננו מקירות ליבנו כי אבינו שבשמים יראה את ליבנו הנפתח והמתגעגע, יקבל אותנו באהבה ויעניק לנו מטובו. אנו בטוחים כי אכן נכתב לשנה טובה ומבורכת, ומייחלים כי נזכה לראות את הטוב הרב שזכינו בו בימים נעלים אלה.

עתה, בהתרגשות ובדריכות, סופרים אנו את השעות לקראת היום הקדוש בשנה, יום הכיפורים. יום בו נתעלה, ליבנו יטהר ונפשנו תזדכך. ביום אחד, נתעטף בבגדי לבן ונתנתק מצורת החיים היומיומית, נשכח את התענוגות הגשמיים לצד הדאגות הרודפות, ונתכנס ליממה שכולה קדושה ואצילות, שכולה מלאה

כל חטא, מנקה כל עוון ומעניקה אינספור מתנות יקרות! כל מה שאנו צריכים, זה לחוש כבנים שחטאו לאביהם, להתחרט, ולחזור ולהתפק על אבא שבשמים. לקרוא לו שוב ושוב בשם 'אבא', להזכיר אהבת אמת, לעורר את מעלתנו הנדירה.

את הסוד הזה חשף הרה"ק מקוברין זי"ע בביאור מדוע אנו מקדימים לרשימה ארוכה של בקשות את המילים 'אבינו מלכנו', ולא מסתפקים בלומר פעם אחת בתחילה ואחר כך להקריא את כל הרשימה. כי עיקר מטרתנו בבקשות הרבות והנרחבות הללו - לזכות לומר שוב ושוב 'אבינו מלכנו', לעורר ידידות, לקרוא באהבה, להדגיש את המילה 'אבא'... הבקשות חשובות, אך הרבה יותר חשוב לנו לזעוק מתוך געגוע: 'אבינו מלכנו, אבינו מלכנו - כי אנו בניך ואתה אבינו!' כשאנו מתפללים, אנו לא רק מבקשים. אנחנו מתחברים, מתחבקים ומתפקים, על אבא שבשמים. אנו חוזרים וקוראים לו 'אבינו' כדי לזכור ולהזכיר את היחס יוצא הדופן שיש בינינו - שהוא אבא, ואנו בניו, ואנו כה נרגשים ומודים על כך. רק בזכות היחס האבהי שלו, זוכים אנו להתכבס ולהיטהר ביום הכיפורים, ולזכות ברוח נקיה וזכה, אפופת טוהר עילאי, שתלווה אותנו לשנה מבורכת ומאושרת!

עיסקה עם אבא...

היה זה במדינה שקטה, אולי אפילו נידחת. בתחילה היו אלו שמועות, אך עם הזמן הלך החשש והתבסס, עד שתפס את הכותרות הראשיות: פושע מסוכן מתהלך בחוצות קריה, עושה ככל העולה על רוחו, כאילו אין דין ואין דיין. אם לא די בזאת - מסתבר שהפושע הוא מומחה בינלאומי בבריחה, וכל מאמצי המשטרה לשים עליו את ידיה - עולים בתוהו... הפושע הפך למבוקש מספר 1 במדינה, תמונתו הופצה בכל רשתות התקשורת, והמושל הבטיח פרס כספי יקר ערך למי שיביא לחשיפתו. בסופו של דבר, התקיימה גם בפושע הזה האמרה 'סוף גנב לתליה', כאשר אחרי כמה שבועות הוא נמצא, נעצר, ונשפט. משפטו היה מרתק: כתב האישום היה ארוך וחריג בכל קנה מידה, והכיל מגוון רחב של עבירות חמורות, עד שניתן לומר כי לא היה סעיף בחוק שהנאשם דילג ולא עבר עליו כמה וכמה פעמים... רגע לפני הקראת גזר הדין, ידע הנאשם מה עתיד לקרות. עורכי הדין היו פסימיים, האוירה נטתה לחובתו, הוא כבר הבין שלא יצליח לצאת מהמשפט הזה בחיים... לפיכך, נקט בטקטיקה מעניינת, וביקש לדבר עם המושל בדחיפות, כי מידע יקר יש לו עבורו... אנשי המושל לא מיהרו להשתכנע, אך בסופו של דבר, כשהבהיר שוב ושוב כי מדובר במידע יקר ערך עבור המושל, נקבעה הפגישה. הנאשם הגיע אזוק בידי וברגליו, ונעמד מול המושל, שכבר היה סקרן ומרותק. ואז פתח הנאשם ואמר:

"כבוד המושל, תשמע חדשות מעניינות: נכון יש לך בן שמסתובב עם אנשי עולם הפשע?" המושל היה המום. פניו החליפו צבעים, פיו נאלם לרגע, וראשו נזרק לאחור בחוסר שליטה. "זה לא יכול להיות...": מלמל בגמגום, "זה לא יתכן..."

איך אתה יודע על זה?! - שאל בחוסר אמון. "אני יודע גם יודע" - השיב הנאשם בחיוך בלתי מוסתר. הוא ידע היטב כי הוא מכוון לנקודה הרגישה ביותר של המושל. "הוא גבוה קצת, עיניו חומות... הוא גם כשרוני לא קטן... נכון?" -

עיניו של המושל נפקחו לרווחה, תיאור בנו העלה בו דמעות. תדמית המושל הקשוח נעלמה ואיננה. עם הזכרת בנו - הוא הפך לרך ורחמן... קולו נשבר, גוש עלה בגרונו כשנזקק לטובות הנאשם כדי לברר את גורל בנו. "ומה קורה אתו? היכן הוא היום? הוא מתגעגע אליי? מה מצב? - המושל ירה את השאלות בסקרנות מהולה בגעגוע לבנו האהוב, שנעלם לפני 40 שנה ובחר לו חיי פשע דלוחים. "אנא, ספר לי..." התחנן המושל בדמעות, "אינני עומד בזה..."

בדיוק לרגע הזה חיכה הנאשם: "תשמע, אני מכיר אותך, אנחנו באים מאותו עולם, הוא דווקא היה חבר טוב שלי!"... "מה?! - שאג המושל המופתע. "אתה מכיר אותו ממש מקרוב? היכן הוא? מה שלומו? האם הוא רוצה לשוב אליי?" הנאשם חייך, התכנית עובדת היטב... "תשמע, אדוני המושל, אני מציע לך עיסקה: אתה סוגר לי את כל התיקים, מנקה ומוחק את כל העבר שלי, ובתמורה - אני חוזר למוטב וגם מחזיר את בנך יקירך מביצת העבריינות, היישר לטרקלין החם והנעים. כי רק אני יודע שגם הוא כבר מתגעגע אליך..."

אך שמע המושל את ההצעה, ומיד קפץ ואמר: "סגור! זו עסקת חיי! התיק שלך מחוק ומחול, אתה פותח דף חדש בחיים בלי שום ענישה, ואתה מביא לי את בני, אבל היום!" - אמר באושר ובהתרגשות. "הידד!" - קרא לעבר יועציו, "היום אני מקבל בחזרה את בני האהוב! מהיום אשוב לראותו עמי חי ופורח בארמוני!" בימים אלו, עורך כל אדם את חשבון נפשו, עובר על ימי השנה החולפת, בודק האם התפלל ככוונה, האם השתמש במתנת הזמן וניצל אותה היטב, האם כל דיבוריו היו כהלכה, האם קבע עתים לתורה כראוי, האם התייחס לזולתו בכבוד ובהערכה, והאם לא חטא בבין אדם לחברו או בבין אדם למקום... המסקנות עלולות להיות לא נעימות - בכל תחום יש מה לשפר, בתחומים רבים ניכרת שממה רוחנית... אוסף כתמים לא נעימים, חטאים מצחינים, עבירות שלא היינו רוצים שיתבטאו בהיסטוריה שלנו, אבל הן כאן. ואנו יודעים כי כל זה עולה על כף המאזניים, ומכריע את דינו לשנה שלמה - ואין פלא כי הפחד מחלחל בלבנו. כדלים וכרשים אנו דופקים בדלת, ומחפשים דרך להתמודד עם ההיסטוריה הלא נעימה הזו, וגם לזכות בשנה טובה...

ברגעים אלה, פועלים אנו כמו אותו נאשם. מתייחדים עם המלך - מלכו של עולם, ואומרים בדמעות חרטה: "אבא יקר, נכון שההיסטוריה מלוכלכת וכואבת, ואני יודע שאינני זכאי לכלום, כי לפי מעשיי - מצבי בכי רע. אבל אני מבקש כי תמחק את כל התיק שלי, תנקה את ההיסטוריה, תאפס את כל העבר שלי ותהפוך את אשמותיי לזכויות, ובתמורה אני משיב לך את בנך האובד - אותי! הלא אני בנך יחידך, ואתה אבי אוהבי... כמה הייתי שואף וחפץ

לחיות תמיד בצלך, אך התרחקתי ולבי שבור, אני מלא בגעגועים לשוב אליך... ומי כמוך - אבא יקר, חפץ שבניך ישובו אליך, אתה רוצה לקבלם בתשובה ובאהבה... אז אנא, אבא אהוב ויקר, מחוק ברחמיך הרבים את כל חטאינו, ותקבל אותנו באהבה בחזרה לחיקך!

כיצד להתמודד עם החושך?

התא הקטן היה צפוף וטחוב. ריח לא נעים שלט בו, וגם יצורים קטנים ועוקצניים הסתובבו בו בחופשיות. בתוכו, כאובים וצפופים, ישבו שלושת העבריינים שנכלאו כאן עד להודעה חדשה... אך הצפיפות והטחוב, הסירחון והזוחלים, נחשבו לבעיה הקטנה. קשה מכל היתה העלטה הסמיכה, האפלה ששררה בתא בכל שעות היום והלילה. מדי בוקר נפתחה הדלת כדי חרך צר, הושלך מעט אוכל פנימה, ומיד נטרקה הדלת במהירות בקול שקשוק מפתחות, והחושך המוחלט שב לשליטה מליאה... קשה לשרוד בתא כלא צפוף ומחניק, קשה עוד יותר לעשות זאת בחושך כה סמיך ואימתני... בנוסף לכך, הסוהרים לא נתברכו ברחמים, והחליטו להקשות עוד על האסירים ושלחו את מזונם בצירוף כלים לא לגמרי מתאימים, כך הגיעה קערת מרק מלווה במזלגות, כשרק מצקת ענקית אחת הוצמדה לקערה. כך הגוש להם לאסירים האומללים עוף, כשכלי האוכל היו מעורר ומברשת...

בכל יום, נדרשו האסירים לשפע יצירתיות, כדי להצליח לאכול מהמזון בכלים המשונים הללו, ועוד בחושך מוחלט. חוש המישוש עמד להם לעזר, דרכו זיהו מדי יום הן את המזון והן את הכלים, וניסו לחבר ביניהם. אלא שרק שניים מהם התברכו בחוש מישוש מחודד, ואילו האסיר השלישי - ממש לא הצליח להסתדר... הוא ביקש מהם לסייע, ואחד האסירים נחלץ לעזרתו. מדי יום ניסה ללמדו פרק בהלכות מישוש באפלה, כיצד תופסים את הכלי במרכזו, ממששים ביד לכיוון הקצוות, עד שמבינים מה הידית ומה החלק הנוגע באוכל. אחר כך ניסה ללמדו להבחין בין התחושה העוקצת של מזלג משונן, לבין התחושה החלקה של כף, ועד לתחושה הכואבת של סכין חדה... במשך כמה שבועות, ניסה האסיר 'החכם' ללמד את חברו, אך הסוהרים היו מחוכמים ויצרתיים ממנו. ביום בו הבין האסיר מהו שניצל וכיצד הוא נחתך - החלו הללו להגיש דווקא מרק, שנשפך על האסיר הטועה, וניצוצותיו הגיעו גם לשני חבריו הנרטבים... ביום בו הבין המסכן כי מרק נאכל בכף ואיך לזהותו - החלו להביא פסטה, שהחליקה מהקף בקלות והפכה לעיסה דוחה על רצפת התא...

הימים חולפים, והאסיר המלמד כמו האסיר הלומד, הפכו מתוסכלים. כל יום מגישים כלים אחרים ומזון שונה, והם אינם מצליחים להדביק את הקצב וללמוד את הפרטים לאשורם... האסיר ממשיך להיחתך, חבריו ממשיכים להתלכלך, המזון לא מגיע לפיו, הוא נותר רעב, ונכשל בנסיונות הלמידה פעם אחר פעם...

התסכול הרב, הוביל את האסיר 'החכם' להתרעם על האסיר הנוסף השווה עימם, והוא פנה אליו בטרזניה: "הרי שלושתנו כאן בתא, אני ואתה סובלים יחדיו מבורותו וטעויותיו של חברנו לתא, ולכן אני מנסה להתמסר ללמדו כיצד למשש, כדי שגם הוא יוכל איכשהו להסתדר בעלטה הנוראית ובחושך המוחלט השורר כאן. אך אני נושא בעול הזה לבדי למה שלא תתנדב לסייע?" - מחה האסיר 'החכם', "הרי אתה רואה שאינני עומד בקצב, הסוהרים הללו מתחכמים ומביאים מזונות וכלים ממינים שונים עד שאנו מתבלבלים שוב ושוב, מדוע אתה לא עוזר לי ללמד את המסכן? אולי הגיע הזמן שתפסיק לגרד את הקירות בשעמום, ותסייע לי ללמד את חברנו איך להסתדר בעזרת חוש המישוש?". השיב לו האסיר: "אתה אולי מורה טוב, אך אני אספר לך מה אני עושה לפתור את הבעיה, ותגיד לי את חוות דעתך... אתה מנסה ללמד אותנו להסתדר בחושך, אך כל עוד כה חשוך כאן - לעולם יצליחו להתחכם איתנו ולהגיש לנו כלים לא מוכרים, מזון לא מזוהה, והתוצאות לא תאחרנה להישפך וללכלך... במקום זאת, אני עובד במרץ לקדוח חור קטן שדרכו ייכנס אור!

"תגיד לי אתה אם אינני צודק: הרי ברגע שיחדור לכאן קצת אור - כל הנסיונות לבלבל אותנו לא יעילו! אנחנו נזהה כל כלי, נכיר כל מנה, ונסתדר מצויין, בלי חוש מישוש ובלי למידה מורכבת! אם ייכנס לכאן אור - איש לא יצליח לבלבל אותנו יותר! האם לא חכם יותר לפעול כמוני?"

אנחנו מצויים כאן, בעולם הזה, והסוהר המציק לנו הוא היצר הרע. הוא מחשיך את הסביבה, מתחכם, לא חדל מנסיונותיו להכשיל אותנו, לגרום לנו להתלכלך... אנו מנסים לשמור את העיניים, ובטוחים כי אם רק נשנה את צורת הנסיעה בבוקר - יקל עלינו להתמודד. אך אז מגיע היצר היצירתי, ומציב מראות אסורים גם בדרך החדשה... יהודי בטוח שאם רק יעבור לדירה גדולה ונעימה - הוא יהפוך לרגוע ושלי. וכשזה קורה - הוא מגלה שם שכנים נרגנים, שמעמידים אותו בנסיונות קשים ביחסו אליהם, מדי יום ביומו... ככל שאנו מתמודדים מול הנסיונות - יצרנו הרע מתגבר ומתחדש, מתחכם איתנו, מעמיד אותנו בנסיונות חדשים שלא הכרנו בעבר, וכפי שאמרו חז"ל: 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום!'

לכן, המשימה הראשונה שלנו, היא להאיר את אפלת היצר. להכניס אור לתוך עולמנו, אור שיניס את הבלבול, יבריח את הנסיונות, יעניק לנו כוחות להתמודד מול תעתועי היצר והתחכמויותיו. האור הזה הוא בר השגה, והוא - אור התורה! המאור שבה מחזיר למוטב, מאיר את חיי היום יום, פותח אלומה בוהקת על חיינו, ונותן לנו את הכוחות להתמודד. מול אור התורה - כל כליו של היצר לא יצליחו, כל בלבוליו יירתעו לאחור. יהודי שמחובר לתורה ומתחזק בתורה - הוא איתן בהרבה, עמיד ומבוטח, שמחת החיים שלו מגנה ומצילה אותו מכל נסיונות היצר! את יום הכיפורים נפתח בהתרפקות על ספרי התורה, בבקשת סליחה על כך שלא השתמשנו בכלי הזה מספיק, שלא הסתייענו

בעמדנו בימי התשובה ותיקון המעשים, כשכל לב יהודי רוטט בהתרגשות וחוזר בתשובה על חטאיו, רצוי שנזכור את המשל הזה, אותו סיפר הרה"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע, כדי שנחפש את הדרך לקדוח החוצה ולמצוא קצת אור, את אור התורה.

בו במידה מספקת כדי להתמודד ולהתגונן. את בקשת התשובה אנו פותחים במילים 'השיבנו אבינו לתורתך' - כי כשנשוב לתורה ונתחזק בה - יהיה לנו הרבה יותר קל כל ההמשך: 'וקרבנו מלכנו לעבודתך', כמו גם לזכות ל'והחזירנו בתשובה שלימה לפניך...!'

צום גדליה

צום גדליה: האם מותר לשטוף את הפה? כיצד ניתן לבלוע תרופות? ומה יעשה מי ששכח לומר 'עננו'?

לקט הלכות ליום הצום מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

שטיפת הפה: מותרת לאסטניסט (רגיש) אפילו עם משחה, ולהגר"ע יוסף זצ"ל יש להימנע מלהכניס לפה בבת אחת רביעית מים (86 סמ"ק) ולפלוט הכל.

בליעת תרופות: מותרת, לגרש"ז אויערבך זצ"ל אפילו עם מים הנצרכים לכך, להגר"ע יוסף זצ"ל עדיף בלא מים, לדעת ה'ציץ אליעזר' יש לפגמם, ושמעתי מהגר"ש אלישיב זצ"ל שדי לפורר קצת מהכדור למים.

נגיעה במאכלים ביום הצום: לדעת ה'פרי מגדים' מש"ז תרי"ב עפ"י הט"ז "אין לגעת במאכלים שלא לצורך, שמא יבוא לאכול". הטועה ואכל או שתה - ימשיך בתענית ואין צריך להשלים תעניתו. ולמשנ"ב אף אומר עננו ועולה לתורה במנחה. טעה וברך על מאכל - בשדי חמד (בשם נחפה בכסף) שב ואל תעשה (ויאמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד") ויש אומרים שבצום דרבנן עדיף שיטעם מעט, שלתשובת הרמב"ם (כ"י פריימן) ברכה לבטלה איסור לא תישא וגו' דאורייתא.

רחיצה - אין לרחוץ כל הגוף בבת אחת במים חמים דרך תענוג (פרי מגדים וע"פ הט"ז).

אמירת עננו: בני ספרד - בשחרית ומנחה, בני אשכנז - רק במנחה. השוכח 'עננו' אינו חוזר ויכול להשלים באלוקי נצור וכו'. העומד לסיים התענית אחרי מנחה, רשאי לומר עננו כל עוד צם, ולבני אשכנז בשינוי: "ביום צום התענית הזה". אומרים 'אבינו מלכנו' בשחרית ומנחה אפילו כשאין צמים.

רמב"ם תעניות פ"ה: "יש ימים שכל ישראל מתענים בהם, מפני הצרות שאירעו בהם, כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה וכו' ובזיכרון דברים אלו נשוב להיטיב".

המעוניינים לקום לאכול קודם עלות השחר, צריכים לעשות תנאי לפני הליכתם לישון - "איני מקבל עלי התענית עד עלות השחר". לעניין שתיה: בני אשכנז - ראוי שיתנו, אא"כ רגיל לשתות אחר השינה, או הקם ונצרך מאד לשתיה - שותה אף שלא התנה. בני ספרד, מלשון השו"ע משמע שצריכים. להתנות אף לשתיה.

מותר להתחיל באכילת פת עד חצי שעה לפני עלות השחר, ותוך החצי שעה אין לסעוד יותר מ"כביצה" פת (56 גרם). לבנות ונשים, בכל השנה אין איסור לאכול בחצי שעה שלפני עה"ש (דעת מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל, הובא בנשמת אברהם או"ח). חולים תשושי כוח וזקנים שלדעת רופא הצום עלול להזיק לבריאותם, לא יתענו, ובכלל זה מעוברות (לאחר 40 יום להריון), מניקות (עד 24 חודשים אחר הלידה אפילו הפסיקו להניק, וכן מפלת כמניקה). שו"ע תקנ"א; מ"ב,ג; כה"ח ודע"ת שם. כל מי שהתענית בצום גדליה עלולה לפגוע ביכולתו לצום ביום הכיפורים - לא יצום, או יצום רק עד חצות (שו"ת ציץ אליעזר). כל שאינו צם: אוכל מהבוקר בצנעה אך לא בשר ויין ושאר תענוגים. קטנים - אינם צמים אך נמנעים מלתת בידם ממתקים, אא"כ לקחום בעצמם (ברכ"י ובאר משה).

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

דווקא בדורות הסמוכים לביאת המשיח הקב"ה בחסדיו מערה רוח טהרה ממרום ומקל את האפשרות לשוב אליו, כדי שנשמות רבות יזכו לתקן את עצמן לפני שכבר לא תהיה אפשרות לכך

מדוע התארכה תוחלת החיים? ומה הן הסיבות לריבוי בעלי התשובה | התבטאויות מופלאות של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל על ההזדמנות המיוחדת של דורנו | "דרשו ה' בהמצאו"

רשעים שהקב"ה לא תמיד מענישם בעוה"ז, ולכשחזרו בתשובה כבר אינם בדרגה זו והקב"ה מענישם על חטאיהם כדי שיתקנו את חטאיהם.

"ומטעם זה גם בני האדם שבדורות האחרונים מאריכים ימים יותר מבדורות קודמים, וגם זה הוא כדי ליתן לבני האדם יותר שהות לחזור בתשובה בימי חייהם ולהשלים את נפשם לקראת התיקון הגדול בביאת הגואל".

עוד הוסיף רבנו: "וסיבה נוספת לריבוי בעלי התשובה בדורינו היא מכח תורתו של רבינו החזו"א, שמכיון שלמד תורה לשמה במדריגה גבוהה מאד עד כלות כוחותיו, זכה שמכח תורתו נעשתה מהפכה גדולה בכל הדור והשפעתו משפעת עד לימינו אנו. ומכחו זה נתרבו בעלי התשובה בדורינו. אע"פ שיתכן שלא עסק בעצמו בדבר זה. וכל זאת מפני שתורתו השפיעה אף על הרחוקים. וידועים דברי החזו"א במכתבו (קו"א ח"ג ס"ב). על עוצם כח הלומד תורה לאמיתתה וז"ל: 'ואם היו בני תורה עמלים בתורה לאמיתתה היו מצילים ילדים הרבה ואנשים רבים מהרהורי עבירה וכפירה וכיו"ב בשפע קדשם, בהשתפך רוח טהרה בעולם. ובסביבות בעל תורה אמיתי הדבר ניכר לעינינו השפעה מרובה על אנשים הרבה וכו', וכמו"כ יש רשמים על הרחוקים שאין עין הרואה מרגשת בהם לדקותם, עכ"ל. וע"כ גם ריבוי התורה ולומדיה בישיבות ובכוללים משפיע על כך שבעת האחרונה מתרבים בעלי תשובה יותר ויותר".

(כאיל תערוג)

פעם שח מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל: "לקראת הגאולה יהיו הרבה בעלי תשובה, ויהיה הרבה קושי גם לצדיקים. נראה שמה שיש היום הרבה בעלי תשובה, זה משום שלאחר ביאת המשיח כבר לא יוכלו לחזור בתשובה, אז הקב"ה מחזירם בתשובה".

והוסיף ואמר: "ולכן גם נראה שכ"כ קשה היום בחיים, שיש הרבה 'צער' להורים לחתן את הילדים, משום שצריכים להתנקות לפני ביאת המשיח.

בהזדמנות אחרת הרחיב רבנו בזה, ואמר: "הטעם שדווקא בדורות האחרונים ניתנה האפשרות לתקן את חטאים מאלפי שנים הוא, משום שדורות אלו הם הסמוכים לגאולה, והקב"ה בטובו מזמן את האפשרות לאותם חוטאים להספיק ולתקן את חטאם לפני יום הדין הגדול, שהוא סוף כל החשבונות. וזאת הסיבה שב"ה נתרבו בדורינו רבות בעלי תשובה, והיא משום שהקב"ה בחסדיו מערה רוח טהרה ממרום ומקל לחוטאים את האפשרות לשוב אליו, דווקא בדורות שסמוכים לביאת המשיח, כדי שיזכו נשמות רבות לתקן את עצמם לפני בוא יום ה' הגדול והנורא, ויזכו לתקן את אשר פגמו לפני שכבר לא תהיה יותר האפשרות לזה.

"מסיבה זאת יש לבעלי התשובה נסיונות קשים כמו עזיבת משרות מכובדות וכדו', אשר הם כולם בחשבון מאתו יתב', כדי להועיל לנשמתם. ופעמים אף רואים אצל בעלי תשובה שעד שחזרו בתשובה לא היו להם צרות, ואחר שחזרו תשובה התחילו לסבול צרות. וטעם הדבר, שעד שחזרו בתשובה היו בדרגת

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

הציע אפוא האב לבנו יקירו: אולי אף אתה תנהג כן, ותרבה לשפוך שיח בעת פתיחות הארון? סבר הבן וקיבל, וראה זה פלא

Nati Shohat/Flashoo

ההזדמנות המיוחדת הנקראת לפנינו פעמים כה רבות בימים אלו

אליו ה'מגיד שיעור' והציע לו ללמוד עמו ביחד, ומני אז היתה לו הצלחה גדולה בס"ד. והציע האב לבנו יקירו, אולי אף אתה תנהג כן, ותרבה לשפוך שיח בעת פתיחות הארון.

סבר הבן וקיבל... וראה זה פלא, במוצאי החג ניגש אליו אחד מרבני הישיבה ואמר לו, כי זה דרכו כבר שנים הרבה, שהוא לומד ב'סדר ב' עם בחור משיעור א', על כן הוא רוצה לקבוע עמו ללמוד בצוותא חדא מר"ח חשון הבעל"ט (ומה שלא קבע עמו בתחילת אלול, אלא המתין עד עתה, כי בשנה הקודמת החל עם החברותא הקודמת רק בחודש חשוון, וביקש ממנו הבחור להמשיך ללמוד עמו גם בחודש אלול עד לתשלום 'השנה').

מכאן נלמד עד כמה כדאי לנצל את עיתות רצון לקבלת התפילות, ואין לך עת רצון מהימים הקדושים הבעל"ט [-ואף שראש השנה כבר עבר, ודאי הדברים שייכים גם לעשי"ת ויום הכיפורים שלפנינו, שגם בהם מרבית בפתחת ארון הקודש].

(באר הפרשה)

מעשה היה בבחור יקר שנכנס בחודש אלול אשתקד (תש"פ) ללמוד ב'ישיבה גדולה', ומשום מה לא הצליח למצוא 'חברותא' ללמוד עמו ב'סדר שני', ונאלץ ללמוד בגפו, והיה הדבר קשה בעיני הבחור ובעיני הוריו.

לקראת ראש השנה תשפ"א אמר לו אביו שליט"א, שנזכר ששמע שיעור לפני כשלושים שנה מאת אחד מחשובי מורי ההוראה בעיה"ק ירושלים הגאון רבי ישראל גנס שליט"א, ובתוך הדברים סיפר על עצמו, כי בשנות בחרותו כשנכנס לישיבה גדולה לא מצא 'חברותא' ללמוד עמו בסדר שני, ולקראת ר"ה שמע שזמן 'פתיחת הארון' הוא עת רצון גדול לקבלת התפילות, והיות ובראש השנה מרבים לפתוח את הארון בסדר התפילה, על כן בכל פעם שפתחו את ארון הקודש התפלל לפני אבינו שבשמים שיזכה למצוא חברותא טובה בכדי שיוכל לעלות ולהתעלות בתורה.

וישמע אלוקים ל'קול הנער', ותיכף במוצאי ראש השנה ניגש

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

מדוע החמירה כל כך התורה בעוון לשון הרע

איור: סלכות וקסברגר

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

ראויה כלפי אנשים, בוודאי יכעס עליו אביו מאד, ויענישוהו על כך בחומרה, ומי גרם לכל זה? המספר.

וכן הוא הענין בדבור לשון הרע, שהרי הקב"ה אוהב את ישראל שהם בניו, ואף שיודע מעשיהם, אעפ"כ מתנהג עמהם בחסד ורחמים מרוב אהבתו אליהם, אבל אם יבוא אליו המקטרג [שהתעורר מחמת שסיפרו לשון הרע] ויאמר עד כמה גרועים מעשיהם של בניך, יהיה חייב להענישם, אבל יתגבר בו הקפדה ושנאה למי שעורר את המקטרג, מדוע גרם בסיפורו זה שצריך לכעוס על בניו, בהתבוננו שאין כוונתו כלל לתועלת אלא לקנטר ולבזות חברו, ולכך לא ירצה להצילו מצרותיו.

כותב ה'חפץ חיים' בהקדמה, כי נראה פשוט שהטעם שהחמירה התורה כל כך בעוון לשון הרע הוא, משום שמעורר בזה הרבה את המקטרג הגדול על כלל ישראל, ועל ידי זה הורג כמה אנשים בכמה מקומות, וכמו שכתב הזהר הקדוש בפרשת פקודי. בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים על כך מה שכתב ה'חפץ חיים' בספר שמירת הלשון (ח"א שער הזכירה פ"ב), שאדם המדבר לשון הרע ומעורר קטרוגים על ישראל, הקב"ה מקפיד עליו ואינו רוצה להצילו מצרותיו. והמשיל זאת לאדם שמרוב אהבתו לבנו מחפה עליו אף שמתנהג שלא כשורה, אמנם אם יבואו אנשים ויספרו לו על קלקולי בנו והתנהגותו הלא

האם צריך ומותר לקום כאשר צדיק ורשע נכנסים יחד?

ביצה דף ט

מפני מראית עין

זה מחשש של מראית עין. אולם בספר עשרה מאמרות (לרמ"ע מפאנו, מאמר חקור דין ח"ג פ"ד) מבואר שכן יש בזה חשש של מראית העין. שכתב שלא נמסרה מצות מחיית עמלק אלא בידי בנימין, משום שלא השתחוה לעשיו כיתר אחיו לפי שעדיין לא נולד, ואף על פי שכולם לא השתחוהו אלא לשכינה, כדברי הזוהר שלומד זאת מלשון הפסוק ו'הוא' עובר לפניהם, מכל מקום יש בזה משום מראית העין, וכמו שנפסק בשולחן ערוך (יו"ד סי' קנ"ג) 'פרצופות המקלחות מים בפני עבודת כוכבים, לא יניח פיו על פיהם וישתה, מפני שנראה כמנשק לעבודת כוכבים'. והקדוש ברוך הוא, אומר הרמ"ע מפאנו, מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה".

וכן כתב השל"ה (מסכת מגילה פרק תורה אור) שלא מצאו רבותינו ז"ל התנצלות כי אם ליעקב לבדו, אמנם השבטים כרעו ונפלו, ובנימין הצדיק שעדיין לא נולד - לא בא לעשיו מידו שום חיזוק ושום השפעה.

(קב ונקי)

צדיק ורשע הנכנסים ביחד - האם מותר לקום בפני הצדיק, כשנראה כאילו קם בפני הרשע? התורה מספרת בפרשת וישלח שכאשר יעקב ועשו נפגשו, "וישתחו ארצה שבע פעמים" (בראשית לג ג) הזוהר (ח"א קעא) מקשה, וכי יעקב בחיר האבות השתחוה לעשיו הרשע שהיה בצד של אל אחר ומי שנשתחוה לו נחשב כאילו משתחוה לאל אחר וכו'? אלא שהתורה אומרת קודם לכן "והוא" עבר לפניהם, וזה נאמר על השכינה העליונה שהלכה לפני יעקב, וכשראה אותה יעקב אמר הרי עתה השעה להשתחוות לקב"ה שהוא הולך לפניו, וכנגדו כרע והשתחוה ז' פעמים, אלא שעשיו חשב שכנגדו השתחוה יעקב.

מבואר מדברי הזוהר שבאמת יעקב לא השתחוה לעשיו, אלא השתחוה לקב"ה, ורק היה נראה כמו שמשתחוה לעשיו. ובשו"ת דברי יציב (יו"ד סי' קלב), דן לפי הזוהר מה צריך לעשות במצות קימה והידור כאשר נכנסים יחד צדיק ורשע. וכתב שכיון שמחויב לקום מפני הצדיק ולכבדו - לא שייך בזה מראית עין, ועשה של כבוד התורה עדיף ואי אפשר לדחות עשה

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

מי שניסה את סוכתו מחמת הגשם וישן בתוכה - האם כשפסק הגשם באמצע הלילה צריך לקום ממיטתו הסיר את הכיסוי?

וכך הדין גם בנוגע למי שפרס כיסוי על הסוכה מחמת הגשם, וישן בסוכה - שלא הטריחוהו להסיר את הכיסוי עד עלות השחר, או עד שיתעורר משנתו לאחר עלות השחר, כנ"ל. אולם, אם ניתן להסיר את הכיסוי בקלות מתוך הסוכה, במשיכת חבל, וכדומה, צריך להסירו אף בלילה.

[שו"ע תרלט, ז, משנ"ב לט-מג, ושעה"צ עו]

מי שפנה לישון באחד מלילות חג הסוכות בביתו, ולא בסוכה, מחמת ירידת גשם; והחליף את בגדיו ונשכב לישון, ולאחר מכן פסק הגשם - פטור מהשינה בסוכה עד עלות השחר, ואף אם התעורר במהלך הלילה. וכן לאחר עלות השחר, כל עוד לא התעורר משנתו; ואינו צריך להעמיד 'שומר' שיעיר אותו בעלות השחר. וטעם הדבר, מפני שהצורך לקום, וללבוש את בגדיו, ולעבור לסוכה, נחשב פצער, ו'מצטער' פטור מן הסוכה.

מי שסוכתו במרפסת ביתו וישן בתוך הבית מחמת הגשם - האם כשפסק הגשם באמצע הלילה צריך לעבור לסוכה?

הבית, חייב להחזירם אל הסוכה ולישון בה; ויש שכתבו, כי יתכן שאף באופן זה פטור מלעבור לסוכה מחמת הטירחה שבהעברת כלי המיטה בחזרה אל הסוכה. וכשהסוכה במרפסת ביתו, יתכן שאף אם החליף את בגדיו ונשכב לישון, חייב לעבור מחדרו אל הסוכה, כיון שאין טירחה בדבר.

[משנ"ב תרלט, מ, ושעה"צ עו-עז; ביאורים ומוספים דרשו, 46, וראה שם, 45]

בהמשך לאמור: הפטור מהשינה בסוכה לאחר שפסק הגשם, הוא באופן שהחליף את בגדיו ושכב לישון. ואם טרם נשכב, או שנשכב כשהוא לבוש בבגדים שיכול לצאת בהם אל הסוכה - יש אומרים שאף באופן זה פטור מהשינה בסוכה; אך יש שהסתפקו בדבר, כיון שיתכן שבאופן זה הטירחה אינו כה גדולה, וצער כזה אינו פוטר מהשינה בסוכה. ואם רק העביר את כלי מיטתו - הכרית והשמיכה וכדומה - אל

מתי מברכים 'לישב בסוכה' - בכל כניסה לסוכה או רק בשעת האכילה?

ברם, יש מהראשונים שסוברים, שלא מברכים 'לישב בסוכה' כי אם בשעת אכילת פת או מיני מזונות בכמות המחייבת בסוכה, (ראה במקורות). וכתבו השולחן ערוך והרמ"א, שהמנהג כדעה זו, ובמשנה ברורה כתב שזהו "מנהג כל העולם". וראה תקציר למחר.

[שו"ע תרלט, ח, משנ"ב מו, ושעה"צ פד; וראה שו"ע א, ומשנ"ב טז רמז; ביאורים ומוספים דרשו, 50 ור"ט, 53, וראה עוד שם]

יש מהראשונים שסוברים, שבכל כניסה לסוכה על מנת לשהות בה, מברכים 'לישב בסוכה', משום שבשהייה בסוכה מקיימים את מצות 'תִּשְׁבוּ - כעין תדורו'. וכן דעת הגר"א, וכן נהג החזון איש. ודווקא אם הסיח את דעתו מהסוכה בין השהייה הקודמת בה לשהייה זו, וכגון שיצא לזמן ממושך; אך אם יצא מהסוכה רק כדי להביא דבר מה ולשוב לאלתר, וכדומה, אינו מברך שנית.

* חכמינו ז"ל אמרו: "מצטער פטור מן הסוכה", כלומר, מי שהשיבה בסוכה גורמת לו צער, כגון שיורד גשם, פטור מהשיבה בסוכה. ויש מן הראשונים שסוברים, שחובת אכילת כזית פת בסוכה בלילה הראשון של סוכות היא גם כשהדבר גורם צער; וכן פסק הרמ"א. ואם לאחר שעשה כדעת הרמ"א, פסק הצער בהמשך הלילה, וכגון שפסק הגשם - עליו לשוב ולאכול פת בסוכה.
* המזמין עניים רעים לסעודה, ומעכב את התחלת הסעודה, יש בכך חשש איסור 'בל תאחר'. ויש שכתב שלא עוברים בכך על בל תאחר, משום שבהזמנת העני לסעודת בעל הבית, כלול מעין תנאי שהאוכל יוגש לעני בשעה שיחפוץ בעל הבית לעשות כן.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע נהגו בני ספרד לעשות כפרות למרות שהשולחן ערוך פוסק שיש להימנע מכך?

Noam Revkin Fenton/Flash90

שכך נוהגים בני אשכנז. ויש מהראשונים שפקפקו במנהג זה, מחשש שהוא ממנהגי הגויים, וכך פסק בשולחן ערוך, שיש להימנע מקיום מנהג זה; ולמרות זאת, גם בני ספרד נוהגים לעשות כפרות, ויש שכתבו שנהגו כן על פי האריז"ל, אשר נזהר מאוד בקיום מנהג זה, על פי תורת הסוד. וראה תקציר למחר, בנוגע לקיום מצוה זו בבעלי חיים אחרים; ורבים נהגו לקיים מנהג זה בכסף, ולתיתו לצדקה.

[שו"ע תרה, א, ומשנ"ב א-ג; ביאורים ומוספים דרשו, 2 ו'13]

מנהג ישראל כבר מימות הגאונים, שכל אדם לוקח בערב יום הכיפורים תרנגול, מסבב אותו מעל ראשו, ואומר "זה חליפתי, זה תמורת, זה כפרתי", ונותן את בשר העוף לעניים. וטעמים רבים למנהג זה, ואחד מהם - שיחשוב האדם, שכל מה שעושים לתרנגול היה ראוי לבוא עליו, ועל ידי התשובה הגזירה מסתלקת מעליו, ו'דוגמת' הגזירה מתקיימת דוגמת בתרנגול, והוא משמש כעין 'כופר' עבור האדם. וכתב הרמ"א,

הלוח היומי

ג' בתשרי | יארצייט הגאון רבי אברהם אבלי מקאליש זצ"ל בעל 'מגן אברהם' (המג"א)

צום גדליה, על הריגתו של גדליהו בן אחיקם ע"ה, בשנת ג' אלפים ש"מ. היום השלישי של עשי"ת.

יום זה נחשב ליו"ט במגילת תענית, על שביטלו בו את חובת הזכרת שם שמים בשטרות, אחר שאמרו חכמים "וכי מזכירים שם שמים בשטרות? למחר פורע זה את חובו ונמצא שם שמים מוטל באשפה" וביטלום.

יארצייט:

- תמ"ג: רבי אברהם אבלי ב"ר חיים הלוי גומבינר זצ"ל, מקאליש, בעל מגן אברהם (המג"א).
- תרכ"א: רבי ישראל ב"ר גדליה ליפשיץ זצ"ל, בעל תפארת ישראל על המשניות.
- תרמ"ז: רבי יצחק דוד ב"ר משה בידרמן זצ"ל, מלעלוב.
- תרפ"ט: רבי נפתלי צבי ב"ר משה טרופ זצ"ל, ר"י ראדין של החפץ חיים, בעל חידושי הגרנ"ט.
- תר"ץ: רבי שמעון נתן נטע ב"ר דוד צבי שלמה בידרמן זצ"ל, מלעלוב.
- תש"ג: רבי אהרן יחיאל ב"ר ירחמיאל משה הופשטיין זצ"ל, מקוויניץ.
- תש"ז: רבי חזקיהו יוסף ב"ר חיים אריה מיישקובסקי זצ"ל, אב"ד קריניקי ועוד, וממייסדי וועד הישיבות.
- תשנ"ה: רבי אלחנן ב"ר ברוך קונשט זצ"ל, ר"י קול תורה, בעל באר אלחנן.
- תשע"ב: רבי גדליה ב"ר אברהם אייזמן זצ"ל, משגיח ישיבת קול תורה, בעל גידולי מוסר.

מעלת התפילה והברכות בימים אלו

התפילה בימים אלו מקובלת ביותר, ולכן יש להתפלל בכוונה יתירה בנחת מילה במילה.

(שו"ע סימן תרג)

התיקון שנעשה בעשרת ימי תשובה על ידי האכילה והשתיה בכוונה הראויה, והברכות והמצוות שנעשים באכילה ושתיה זו מתקנים תיקון גדול יותר מעל ידי תעניות.

(הבן איש חי בשו"ת תורה לשמה קמ"ו בשם האריז"ל)

נשתדל בימים אלו שבהם התפילה מקובלת ביותר, להתפלל ולברך בכוונה ובנחת, וכן בעת האכילה נכוין שאנו אוכלים כדי שיהיה לנו כח לעבודת השי"ת

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il